

ТКАЧЕНКО

Сергій Анатолійович
nukoblikaudit@inbox.ru

к.е.н., доцент кафедри обліку і аудиту, в.о. ректора Вищого навчального закладу «Міжнародний технологічний університет «Миколаївська політехніка»

УДК 338.242.2:[65.012.122:338.43]

ГЕНЕРАЛЬНІ І НЕТРИВІАЛЬНІ ЗАСАДИ ФУНКЦІЇ ІНТЕГРОВАНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІАГНОСТИКИ ОПЕРАТОРНО-ПЕРСПЕКТИВНИХ СИСТЕМ СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ДІЯЛЬНІСТЮ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ ТА ВИРОБНИЧИХ ОБ'ЄДНАНЬ

GENERAL FOUNDATIONS AND NON-TRIVIAL FUNCTION OF THE INTEGRATED ECONOMIC DIAGNOSTICS OPERATOR-ADVANCED SYSTEMS OF STRATEGIC MANAGEMENT ACTIVITIES OF ENTERPRISES AND INDUSTRIAL ASSOCIATIONS OF THE COUNTRY

У даній статті визначені наукові засади, розроблені і обґрунтовані теоретичні положення, науково-практичні методи та рекомендації щодо подальшого підвищення виробничо-господарського розвитку промислових підприємств у сучасних умовах на основі підсилення уваги до основних й специфічних принципів, які повинні бути закладені в підсистему інтегрованої економічної діагностики при її формуванні як з боку розробників систем управління, так і із сторони безпосередніх користувачів економіко-аналітичних інформаційних даних. Обґрунтовано, ступінь реалізації як загальних, так й специфічних принципів, знаходить свій прояв в процесі функціонування усіх елементів підсистеми інтегрованої економічної діагностики функціонально розвинутих систем

стратегічного управління діяльністю промислових підприємств та виробничих об'єднань і в тому числі її функціональної структури. Серед перспектив розвідок у даному напрямку актуальністю відрізняється питання пов'язане із розглядом функціональної структури, складу задач підсистеми інтегрованої (сукупної) економічної діагностики.

В данной статье определены научные основы, разработаны и обоснованы теоретические положения, научно-практические методы и рекомендации по дальнейшему повышению производственно-хозяйственного развития промышленных предприятий в современных условиях на основе усиления внимания к основным и специфическим принципам, которые должны быть заложены в подсистему интегрированной экономической диагностики при формировании как со стороны разработчиков систем управления, так и со стороны непосредственных пользователей экономико-аналитических информационных данных. Обосновано, степень реализации как общих, так и специфических принципов, находит своё проявление в процессе функционирования всех элементов подсистемы интегрированной экономической диагностики функционально развитых систем стратегического управления деятельностью промышленных предприятий и научно-производственных объединений и в том числе её функциональной структуры. Среди перспектив дальнейших исследований в данном направлении особой актуальностью отличается вопрос, связанный с рассмотрением функциональной структуры, состава задач подсистемы интегрированной (совокупной) экономической диагностики.

In this article the scientific foundations, designed and grounded theoretical principles, scientific practices and recommendations for further improvement of the economic development of industrial enterprises in modern conditions by strengthening the attention to the basic and specific principles that should be incorporated into a subsystem integrated economic diagnosis of the formation on the part of the developers of control systems, and by the direct users of economic information and analytical data. It is proved, the degree of implementation of both general and specific principles, is manifested in the operation of all elements of the integrated economic subsystem diagnostics functionally advanced systems of strategic management activities of industrial enterprises and scientific-production associations, including its functional structure. Among the prospects for further research in this area of particular relevance is different question related to the consideration of the functional structure, composition of tasks integrated economic subsystem diagnostics, more.

Ключові слова: виробничі об'єднання, діяльність, загальні й специфічні принципи, інтегрована економічна діагностика, промислове підприємство, система стратегічного управління, функціонально розвинута, функція, ціль

Ключевые слова: деятельность, задача, интегрированная экономическая диагностика, научно-производственное объединение, общие и специфические принципы, подсистема, промышленное предприятие, система стратегического управления, функционально развитая, функция, экспонент

Keywords: activity, a task, integrated economic diagnostics, Scientific and Production Association, general and specific principles, subsystem, industrial enterprise, strategic management system, functional development, function, target

ВСТУП

Інтегрована економічна діагностика, виступаючи функцією системи управління, в умовах широкого впровадження та розвитку у промислових об'єднан-

нях і на виробничих підприємствах функціонально розвинутих систем стратегічного управління усе більше привертає до себе увагу як один із факторів підвищення конкурентних позицій компаній на теренах сучасного ринку. Об'єктивна оцінка існуючої

провідної практики організації економіко-аналітичного забезпечення, характеру та складності питань, які виникають при реалізації економіко-аналітичних розрахунків, на нашу думку, може бути зроблена тільки у щільному взаємозв'язку із дослідженнями механізму впливу на економічну ефективність (якість) виробничо-господарського розвитку функціонально розвинутих систем стратегічного управління взагалі і виявленням наявних в цієї області складностей та невирішених проблем і інше. Не дивлячись на той факт, що на даний час наявна велика кількість досліджень пов'язаних із проблемами інтегрованої економічної діагностики провідних вчених-економістів, в загальному обсязі яких виділяються роботи таких авторів, як Н.Е. Бабічева [1], І.Ф. Ветрова [2], Т.В. Єпіфанова [3], Є.О. Іванов [4], В.В. Ільїн [5], С.О. Калиновський [6], Д.Г. Михаленко [7], Ф. Райхельд [8], І.М. Синяєва [9], І.В. Філімоненко [10], Д.П. Фролов [11] та інших, питання пов'язане із визначенням основних й специфічних принципів, які повинні бути закладені в підсистему економіко-аналітичного дослідження і оцінки при її формуванні та впровадженні висвітлення не знайшло. Отож, велике практичне й теоретичне значення має викладення матеріалу, який знаходив би свій прояв в процесі функціонування усіх елементів методу підсистеми інтегрованої економічної діагностики і в тому числі її функціональної структури та підсилив увагу до діагностики як з боку розробників систем управління, так і зі сторони безпосередніх користувачів економіко-аналітичної інформації для подальшого підвищення економічної ефективності (якості) функціонуючих на промислових підприємствах та у науково-виробничих об'єднаннях систем стратегічного управління, які у науково-практичній літературі, на наш погляд, розглянуті недостатньо повно. Актуальність, недостатня теоретична і методологічна розробленість та суттєва науково-прикладна значимість вказаних цільових питань зумовила вибір тематики дослідження, її мету, завдання і функціональну структуру, ін.

МЕТА РОБОТИ полягає у визначенні наукових засад, розробці та обґрунтуванні теоретичних положень, науково-практичних методів і рекомендацій щодо подальшого підвищення виробничо-господарського розвитку промислових підприємств у сучасних умовах на основі підсилення уваги до основних та специфічних принципів, які повинні бути закладені в підсистему інтегрованої економічної діагностики при її формуванні як з боку розробників систем управління, так і зі сторони безпосередніх користувачів економіко-аналітичної інформації й ін.

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Теоретико-методологічною основою статті виступає діалектичний метод та основні положення теорії діагностики, управління. У процесі дослідження використовувалися наступні методи: *абстрактно-логічний* (для теоретичного узагальнення і формулювання висновків); *монографічний* (при дослідженні методик діагностики, управління); *економіко-статистичний*, *розрахунково-конструктивний*, *порівняльний* (при комплексному аналізі та

оцінці стану діагностики, управління); *групування* (з метою характеристики основних й специфічних принципів, які закладені в діагностику при її формуванні як з боку розробників систем, так і зі сторони користувачів аналітичних даних) ін.

РЕЗУЛЬТАТИ

Створення підсистеми інтегрованої економічної діагностики в функціонально розвинутих системах стратегічного управління діяльністю промислових підприємств та науково-виробничих об'єднань пов'язане із вирішенням широкого кола питань методологічного, інформаційного, економетричного, технічного й організаційного характеру, які істотно впливають на функціональну структуру підсистеми. І перед тим як розглядати функціональну структуру підсистеми, уявляється необхідним визначити ті принципи, які повинні бути закладені в підсистему при її проектуванні. Такий шлях дозволяє більш науково підібрати елементи підсистеми, раціонально пов'язати їх між собою й тим самим зробити процеси, які відбуваються в підсистемі, більш економічно ефективними та ін.

Виходячи із того, що підсистема інтегрованої економічної діагностики створюється в межах функціонально розвинутої системи стратегічного управління діяльністю промислових підприємств й виробничих об'єднань, тоді цілком природно узгодження її принципів із загальносистемними принципами. Саме реалізація при створенні підсистеми загальносистемних принципів робить її органічним компонентом системи управління підприємством у цілому. В якості основних і найбільш важливих можливо назвати наступні принципи створення підсистеми інтегрованої економічної діагностики: системного підходу, нових завдань, уніфікації проектних рішень, безперервного розвитку, мінімізації обсягу вхідної та вихідної інформації, сполучення функціонального і програмно-цільового підходу й ін.

Поряд із цими загальними принципами при створенні та функціонуванні підсистеми інтегрованої економічної діагностики повинен бути реалізований цілий ряд окремих поодиноких, специфічних принципів, які впливають із ролі діагностики в управлінні сучасними ринковими угрупованнями (підприємствами) і місця діагностики в функціонально розвинутих системах стратегічного управління діяльністю промислових підприємств та науково-виробничих об'єднань. Розглянемо більш детально основні із цих принципів.

Принцип максимальної ефективності функціонального розвитку економіко-аналітичних розрахунків. Підсистема інтегрованої економічної діагностики повинна створюватися як технологічна система з розподілом функцій між людиною і машиною. Реалізація цього принципу досягається закріпленням за людиною справжніх творчих процесів, таких як внесення змін в хід вирішення задач, загальна оцінка результатів діагностики, вироблення принципових рішень та інше. В той же час найбільш трудомісткі й ті, що піддаються формалізації економіко-аналітичні розрахунки повинні бути передані для виконання на

сучасних машинах електронних цифрових ін.

Принцип узгодженості робіт із функціонального розвинення діагностики з іншими напрямками удосконалення управління. Проектні роботи із створення підсистеми інтегрованої економічної діагностики повинні бути сполучені із виконуваними на промислових підприємствах і у виробничих об'єднаннях розробками в області удосконалення економіки та організації виробничо-господарської діяльності, функціонального розвинення систем проектування і управління технологічними процесами, ін.

Принцип комплексності діагностики. Комплексність характеризує змістовну сторону діагностики, який повинен задовольняти вимозі всебічного дослідження економіки підприємств та об'єднань, а також їх внутрішніх структурних підрозділів як єдиного цілого за будь-які періоди часу. Реалізується цей принцип шляхом включення в підсистему інтегрованої економічної діагностики спеціальних блоків: періодичної діагностики діяльності підприємства, внутрішньозаводської діагностики, оперативної діагностики, і інших. Комплексність нерозривно пов'язана із системністю. *Системність* – це підхід, який забезпечує досягнення комплексності функції інтегрованої економічної діагностики, в якому органічно суміщається методика та організація процесів діагностики із використанням сучасних економіко-математичних методів і новітньої обчислювальної техніки, таке ін.

Принцип випереджаючого розвитку методичного забезпечення діагностики. Як було відзначено вище, в економічній діагностиці багато які аспекти не опрацьовані досить всебічно та глибоко. Це стосується на сам перед методичного забезпечення таких видів діагностики, як проблемно-орієнтованої, перспективної і в певній мірі порівняльної діагностики, оскільки вони практично знаходяться в стадії становлення та розвитку. Між тим формування і впровадження задач діагностики вимагає попереднього їх опрацювання в методичному плані, перевірки доцільності їх вирішення в традиційних умовах управління господарюючими об'єктами. Реалізація вказаного принципу на практиці здійснюється шляхом включення до складу підсистеми інтегрованої економічної діагностики тільки таких задач, які передбачені керівними (уніфікованими, галузевими) методичними матеріалами й інструктивними вказівками з функції економічної діагностики.

Принцип випереджаючого розвитку паралельних підсистем функціонально розвинутих систем стратегічного управління діяльністю промислових підприємств та науково-виробничих об'єднань і банку даних. Необхідність врахування цього принципу випливає із того факту, що для вирішення завдання діагностики в переважній більшості випадків потрібна інформація паралельних підсистем функціонально розвинутих систем стратегічного управління діяльністю промислових підприємств та науково-виробничих об'єднань і банку даних. При цьому найбільш економічно ефективно з точки зору технології сучасної цифрової обробки інформації

вирішення економіко-аналітичних задач забезпечується у тому випадку, коли задачі діагностики являють собою продовження послідовно вирішуваних задач планування та бухгалтерського обліку. Реалізація даного принципу досягається етапністю розроблення і впровадження підсистеми інтегрованої економічної діагностики в залежності від наявності в функціонально розвинутих системах стратегічного управління діяльністю промислових підприємств та науково-виробничих об'єднань необхідної для кожного чергового етапу інформації і саме відповідних організаційних передумов й ін.

Принцип теоретико-методологічної єдності. Застосування того або іншого елементу методу вирішення завдання діагностики залежить від блоку, в який це завдання включається та який визначає цільове призначення задачі і її інформаційно-технічні характеристики. Дуже важливо для вирішення однотипних задач, які відносяться до різних блоків та комплексів підсистеми, застосовувати єдині методи вирішення, які випливають із єдиної теоретичної концепції функції діагностики й такі, що дозволяють створити набір «стандартних» процедур із оброблення економіко-аналітичної інформації, ін.

Принцип орієнтації економіко-аналітичної інформації на конкретне використання. Вихідна інформація підсистеми інтегрованої економічної діагностики повинна надаватися в обсязі, в строки і з періодичністю, які необхідні та достатні для вироблення відповідних управлінських рішень в конкретних виробничо-господарських умовах керівниками лінійних внутрішніх структурних підрозділів й функціональних служб. Реалізація означеного принципу досягається за рахунок чіткого визначення змісту вихідних форм, наведення в них, у випадку необхідності інформаційних даних різних економіко-аналітичних завдань, встановлення послідовності надання інформації на відповідні рівні системи стратегічного управління і ін.

Принцип достовірності економіко-аналітичних інформаційних даних. Цей принцип проявляється у тому, що вихідна інформація підсистеми інтегрованої економічної діагностики повинна бути нейтральною, тобто об'єктивно відображати досліджувані процеси та явища. Реалізується принцип достовірності шляхом використання масивів інформації підсистеми бухгалтерського обліку і звітності, яка має високий ступінь точності та достовірності, співставленням результатів діагностики за оперативною інформацією з інформацією періодичного характеру (в основному інформацією бухгалтерського обліку), а також включенням у технологічний процес обробки інформаційних даних операцій контрольного рахунку й інше.

ВИСНОВКИ

Отже, ступінь реалізації перерахованих вище принципів як загальних, так і специфічних, знаходить свій прояв в процесі функціонування усіх елементів підсистеми інтегрованої економічної діагностики функціонально розвинутих систем стратегічного управління діяльністю промислових підприємств та науково-виробничих об'єднань і в тому числі її

функціональної структури, ін. Серед перспектив розвідок у даному напрямку актуальністю відрізняється питання пов'язане із розглядом функціональної структури, складу задач підсистеми інтегрованої економічної діагностики, ін.

Список використаних джерел

- 1. Бабичева, Н.Э. Методология ресурсоориентированного экономического анализа развития организаций: автореферат диссертации ... д.э.н.: 08.00.12 - «Бухгалтерский учёт, статистика» / Надежда Эвальдовна Бабичева; [Место защиты: Воронеж. госуниверситет]. – Воронеж, 2013. - 40 с.
- 2. Ветрова, И.Ф. Методология и методический инструментарий анализа и аудита интеллектуальной собственности в АПК: диссертация ... доктора экономических наук: 08.00.12 / Ирина Фёдоровна Ветрова; [Место защиты: Финансовый университет при Правительстве РФ]. - Москва, 2013. - 327с.: ил.
- 3. Епифанова, Т.В. Методология государственного регулирования и обеспечения устойчивости развития предприятий малого и среднего бизнеса: автореферат диссер. ... д.э.н.: 08.00.05 / Татьяна Владимировна Епифанова; [Место защиты: Рост. гос. экон. ун-т «РИНХ»]. - Ростов-на-Дону, 2013. - 52 с.
- 4. Иванов, Е.А. Бюджетирование в учётно-аналитических системах многоsegmentных организаций [Текст]: монография / Е.А. Иванов. – Москва: ИНФРА-М, 2013. – 168, [2] с.: илл., таблиц.; 21 см.; ISBN 978-5-16-006720-9.
5. Ильин, В.В. По ту сторону проектов [Электронный ресурс]: записки консультанта / Владислав Владимирович Ильин. - 2-е изд. (электронное).- М.: Бином. Лаб. знан., 2013. - VI, 376с.: ил., табл.; 22см.; ISBN 978-5-9963-2243-5.
6. Калиновский, С.А. Управленческий учёт и анализ использования технологической оснастки: монография/Сергей Александрович Калиновский. - Москва: ИНФРА-М, 2013. - 155с.: иллюстр.; 21см.; ISBN 978-5-16-006454-3.
7. Михаленко, Д.Г. Управление организационными изменениями интегрированных экономических систем: в сфере автомобилестроения: теория и практика: автореферат дис. ... д.э.н.: 08.00.05 / Дмитрий Геннадьевич Михаленко; [Место защиты: Сам. гос. экономич. ун-т]. – Самара, 2013. – 45 с.
8. Райхельд, Фредерик. Искренняя лояльность [Текст]: ключ к завоеванию клиентов на всю жизнь / Фред Райхельд при участии Роба Марки; пер. с англ. С. Филина. - Москва: Манн, Иванов и Фербер, 2013. – 347 с.: ил.; 22см. - (Хороший перевод!; 104.); ISBN 978-5-91657-377-0 (в перепл.).
9. Синяева, И.М. Паблик рилейшнз [Текст]: толковый словарь / Инга Михайловна Синяева. - М.: Дашков и К°, 2013.-199с.; ISBN 978-5-394-02002-5.
10. Филимоненко, И.В. Управление локальными рынками региона как факторами экономического роста [Текст]: монография / Ирина Владимировна Филимоненко; Сиб. фед. ун-т, Ин-т упр. бизнес-проц. и экон. – Красноярск: СФУ, 2013. – 457 с.: ил., табл.; 21 см.; ISBN 978-5-7638-2911-2.
11. Фролов, Д.П. Маркетинговая парадигма регионального развития: монография / Даниил Петрович Фролов. - 2-е изд., доп. - Волгоград: Издательство Волгогр. гос. ун-та, 2013.-155,[1]с.: ил., табл.; 21см.; ISBN 978-5-9669-1141-6.